

UNELE FORME DE COMPORTAMENT CODEPENDENT ÎN FAMILIILE PACIENȚILOR CU ALCOOLODEPENDENȚĂ

**Maria ROTARU^{1,2}, Larisa SPINEI¹,
Ghenadie CĂRĂUȘU¹,**

¹ IP Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie
Nicolae Testemițanu,

²IMSP Dispensarul Republican de Narcologie

Summary

Some forms of codependent behavior in patients' families with chronic alcoholism

The purpose of this paper is to study the specific features of people with codependency, estimating the codependent behavior forms of cares. This research is based on a sample of 50 patients, and demonstrated certain traits at the studied subjects, most of them include excessive responsibility for others, worry about things they cannot influence, the assurance that their happiness depends on others, lack of balance between dependence and independence. Most often caregivers have adopted the control behavior for patients. The most common forms of behavior codependent in the family were controlling behavior and life of the alcoholic by avoiding various events and situations where he knows he is consumed drinks, taking over responsibilities instead dependent person, condoning the behavior of the dependent person to face people close relatives, friends, work colleagues or superiors. The vast majority of codependent people were exposed to unfavorable conditions in the family, various factors causing mental disorders as subjects of inquiry, and their children by anxiety, depression and behavioral disorders.

Keywords: codependent behavior, alcohol addiction, family microclimate, anxiety

Резюме

Некоторые созависимые формы поведения в семьях больных алкогольной зависимостью

Целью работы было изучение особенностей лиц с созависимостью, оценка созависимого поведения родственников. Исследование, основанное на выборке из 50 пациентов, выявило у обследуемых больных определенные черты, в том числе чрезмерную ответственность и беспокойство за других, уверенность в том, что их счастье зависит от других, отсутствие равновесия между зависимостью и независимостью. Чаще всего родные устанавливали поведенческий контроль в отношении пациентов, зависимых от алкоголя. Наиболее распространенными формами поведения созависимых в семье следующие: контроль за поведением больного алкоголизмом, избегание различных событий и ситуаций, где потребляются спиртные напитки, взятие на себя ответственности за пациента с хроническим алкоголизмом. Подавляющее большинство созависимых лиц

подвергались воздействию неблагоприятных условий в семье. Эти факторы вызывали различные психические расстройства (тревоги, депрессии и поведенческие расстройства) как у пациентов, так и у детей.

Ключевые слова: созависимое поведение, хронический алкоголизм, семейный микроклимат, тревога

Introducere

Actualmente, alcoolodependența preocupă instituțiile medico-sanitare în vederea asistării curente, supravegherii de durată, dar și resocializării bolnavilor cu această afecțiune, care are un impact negativ asupra calității vieții [4]. Alcoolismul cronic afectează însă nu numai persoana dependentă, ci și familia, colegii de muncă, fiecare persoană din ambianță având un rol aparte și în evoluția bolii [5]. Familiile de alcoolici prezintă deseori disfuncționalitate, niveluri mici de coeziune, conflictualitate sporită, separări frecvente, niveluri ridicate de anxietate și depresie [7]. Persoanele codependente, prin comportamentul lor obsedat față de cealaltă persoană, pot produce recidivarea maladiei, astfel că asistența pacienților trebuie să fie una complexă [8].

Scopul lucrării a constat în studierea trăsăturilor specifice ale persoanelor codependente, în estimarea formelor de comportament codependent al aparținătorilor.

Material și metode

Cercetarea a fost realizată în IMSP Dispensarul Republican de Narcologie, pe parcursul lunilor ianuarie – aprilie 2015. În studiu au fost incluși 50 de aparținători, care locuiau în familia pacienților alcoolodependenți. Femei au fost 35 (70,0%), iar bărbați – 15 (30,0%). Persoanele codependente s-au divizat în felul următor: parteneră de viață – 17 (34,0%); copil (>18 ani) – 6 (12,0%); părinte – 13 (26,0%); frate – 4 (8,0%); soră – 3 (6,0%); prieten – 2 (4,0%); coleg de serviciu – 5 (10,0%). Vârsta medie a subiecților intervievați a fost de 46,24±2,13 ani. Conform gradului de instruire, marea majoritate a persoanelor aveau studii medii speciale – 20 (40%) și studii superioare – 10 (20%). După statutul social, lotul s-a distribuit în felul următor: salariați – 29 (58,0%) persoane, șomeri – 4 (8,0%), pensionari de vârstă – 9 (18,0%), casnice – 2 (4,0%).

Rezultatele cercetărilor au fost incluse în fișe speciale ce conțin criteriile de apreciere a fenomenului analizat. Datele au fost analizate utilizând programele Epi Info 2007 și EXCEL, cu ajutorul funcțiilor și modulelor acestor programe.

Rezultate și discuții

Codependent este termenul folosit pentru a desemna membrul familiei unui dependent de

alcool [1, 2]. Observațiile noastre au demonstrat că la subiecții intervievați se atestă antecedente eredo-familiale semnificative prin utilizarea substanțelor psihoactive – 14 (28%). În copilărie, marea majoritate a persoanelor codependente au locuit la casă cu curte – 37 (74,0%) sau la apartament – 12 (24,0%). Atitudinea părinților față de copii a fost predominant stimulativă – 36 (72,0%), tolerantă – 30 (60,0%) sau supraprotectoare – 8 (16,0%).

Pot fi menționate episoade nevrotice în copilărie la acești subiecți, prin diferite frici – 9 (18,0%), somn neliniștit – 3 (6,0%); nocivități prin afecțiuni somatice – 2 (4,0%), traumatisme cerebrale – 9 (18,0%), dar și situații psihotraumatizante în copilărie: consum de băuturi alcoolice la tată – 15 (30,0%), pierderea unuia dintre părinți – 1 (2,0%), decădere economică, morală a familiei – 2 (4,0%), abandon, separare – 1 (2,0%), decepții, suport emoțional redus – 1 (2,0%), agresiune fizică – 2 (4,0%). Sub influența acestor factori, la subiecții studiați s-au dezvoltat anumite trăsături, marea majoritate dintre ei manifestând responsabilitate excesivă pentru ceilalți, griji pentru lucrurile pe care nu le pot influența, siguranța că fericirea lor depinde de ceilalți, lipsă de echilibru între dependență și independență. Tabloul complet al distribuției numărului de pacienți conform trăsăturilor specifice ale persoanelor codependente este expus în *tabelul 1*.

Tabelul 1

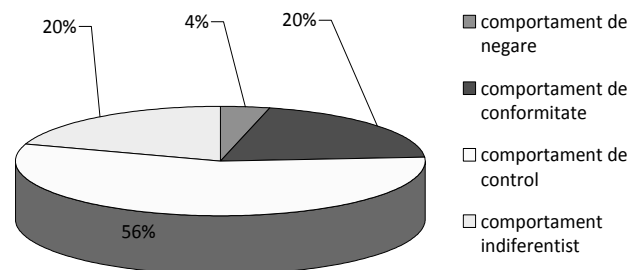
Trăsăturile specifice ale persoanelor codependente

N.	Caracteristici	Abs.	P±ES (%)
1.	Dominată de una sau mai multe obsesii.	5	10,0±4,24
2.	Marcată din cauza situației problematice din familia în care a crescut.	13	26,0±6,20
3.	Respect de sine foarte scăzut.	3	6,0±3,35
4.	Siguranța că fericirea sa depinde de ceilalți.	11	22,0±5,85
5.	Excesiv de responsabilă pentru ceilalți.	31	62,0±6,86
6.	Relația dintre ea și partenerul de viață tulburată de o lipsă de echilibru între dependență și independență.	10	20,0±5,65
7.	Un adevărat maestru al negării și reprimării.	4	8,0±3,83
8.	Își face griji pentru lucrurile pe care nu le poate influența și încearcă adesea să le schimbe.	15	30,0±6,48
9.	Viața sa se desfășoară între extreme.	1	2,0±1,97
10.	Caută în permanență acel „ceva” despre care crede că îi trebuie sau îi lipsește în viața personală.	1	2,0±1,97

În propriile familii ale aparținătorilor se observau diferite situații nefavorabile, în care bolnavii, pe lângă faptul că erau consumatori de alcool, mai

manifestau și sentimente de singurătate, de ratare a vieții personale, de lipsă de încredere și de neîmpărtășire a emoțiilor. Astfel că rudele apropiate adoptau diferite atitudini față de ei (*vezi figura*).

Caracteristicile persoanelor codependente la momentul examinării

Datele din figură denotă că aparținătorii de cele mai multe ori, au adoptat un comportament de control față de bolnavii alcoolodependenți – 28 (56,0%) cazuri.

Codependența se manifestă față de o persoană dependentă, dar și față de un anumit tip de relație [6, 9]. Este de menționat faptul că formele de comportament codependent în familie și care pot cauza recidiva alcoolismului cronic la membrul familiei pot fi multiple [3]. În cazurile noastre, cele mai frecvente forme au fost: controlarea comportamentului și a vieții alcoolice prin evitarea participării la diferite evenimente și situații în care se știe că se consumă băuturi alcoolice – 18 (64,0±6,78) cazuri, preluarea responsabilităților în locul persoanei dependente – 26 (52,0±7,06), scuzarea comportamentului persoanei dependente în fața persoanelor apropiate, rudelor, prietenilor, colegilor de muncă sau a superiorilor – 23 (46,0±7,04). Tabloul complet al distribuției bolnavilor în funcție de formele de comportament codependent în familie este prezentat în *tabelul 2*.

Tabelul 2

Formele de comportament codependent în familie

N.	Caracteristici	Abs	P±ES(%)
1.	Preluarea responsabilităților în locul persoanei dependente.	26	52,0±7,06
2.	Scuzarea comportamentului persoanei dependente în fața persoanelor apropiate, rudelor, prietenilor, colegilor de muncă sau superiorilor.	23	46,0±7,04
3.	Ajutarea alcooliceului prin scutirea de diferite activități dificile.	16	32,0±6,59
4.	Controlarea comportamentului și a vieții alcooliceului prin evitarea participării la diferite evenimente și situații în care se știe că se consumă băuturi alcoolice.	32	64,0±6,78
5.	Nesinceritatea față de persoana dependentă, față de alte persoane și față de sine însuși în ceea ce privește realitatea și sentimentele produse de dependență.	5	10,0±4,24

6.	Tendința de a fi perfect în tot ceea ce face, crede, gândește, din dorința de a fi admirat și apreciat de cei din jur.	10	20,0±5,43
----	--	----	-----------

Microclimatul familial exercită o influență semnificativă asupra stării psihice a aparținătorilor. Este de remarcat faptul că la momentul examinării 43 (86,0%) de persoane codependente erau expuse unor situații psihotraumatizante (proces de divorț, suport emoțional redus, lipsa relațiilor intime, agresiune fizică), factori ce produceau o instabilitate a vieții personale. Aceste condiții nefavorabile provocau diferite tulburări emoționale sau de comportament atât la subiecții cercetați, cât și la copii (tabelul 3).

Tabelul 3

Caracteristica stării psihice a persoanei codependente în propria familie

N.	Caracteristici	Abs.	P±ES(%)
1.	Anxietate	44	88,0±4,59
2.	Deprimare	20	40,0±6,92
3.	Copii cu tulburări emoționale	4	8,0±2,77
4.	Copii cu tulburări comportamentale	2	4,0±2,77
5.	Copii cu rezultate școlare slabe	1	2,0±1,97

Datele din tabelul 3 demonstrează că foarte mulți membri ai familiei prezentau stări de anxietate – 44 (88,0±4,59) și de deprimare – 20 (40,0±6,92), iar la copii predominau diferite tulburări emoționale – 4 (8,0±2,77) și comportamentale – 2 (4,0±2,77).

Este de remarcat faptul că, pe tot parcursul observației, persoanele codependente au beneficiat de terapie complexă (medicamentoasă și de psihocorecție) în 44 (88,0%) cazuri, dar și de medicație – 4 (8,0%) și psihocorecție – 2 (4,0%), aplicate separat.

Concluzii

1. Antecedentele eredofamiliale ale persoanelor codependente sunt semnificative prin utilizarea substanțelor psihoactive la rudele apropiate (28,0%).

2. Atitudinea părinților față de pacienți în copilărie a fost predominant stimulativă, tolerantă și supraprotectoare.

3. Subiecții au suportat diferite frici, somn neliniștit în copilărie, afecțiuni somatice, traumatisme cerebrale, dar și situații psihotraumatizante prin consum de băuturi alcoolice la tată – 15 (30,0%) cazuri, pierderea unuia dintre părinți – 1 (2,0%), decădere economică, morală a familiei – 2 (4,0%), abandon, separare – 1 (2,0%), decepții, suport emoțional redus – 1 (2,0%), agresiune fizică – 2 (4,0%) cazuri.

4. Datele cercetării au demonstrat la subiecții studiați anumite trăsături definitorii: responsabilitate excesivă pentru ceilalți, griji pentru lucrurile pe care nu le pot influența, siguranța că fericirea lor depin-

de de ceilalți, lipsă de echilibru între dependență și independență.

5. De cele mai multe ori, aparținătorii au adoptat un comportament de control față de bolnavii alcoolodependenți – 28 (56,0%) cazuri.

6. Cele mai frecvente forme de comportament codependent în familie au fost: controlul comportamentului și al vieții alcoolice prin evitarea participării la diferite evenimente și situații în care se știe că se consumă băuturi alcoolice – 18 (64,0±6,78) cazuri, preluarea responsabilităților în locul persoanei dependente – 26 (52,0±7,06), scuzarea comportamentului dependentului în fața persoanelor apropiate, rudelor, prietenilor, colegilor de muncă sau a superiorilor – 23 (46,0±7,04).

7. La momentul examinării, 43 (86,0%) de persoane codependente erau expuse unor condiții nefavorabile în familie, factori ce provocau diferite tulburări psihice atât la subiecții cercetați, cât și la copiii lor prin stări de anxietate, deprimare și comportamentale.

Bibliografie

1. *Codependence*. In: Benjamin J. Sadock & Virginia A. Sadock (eds), Kaplan & Sadock's Comprehensive Textbook of Psychiatry on CD, Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins, 7th ed., 2000.
2. Anderson S.C. *A critical analysis of the concept of codependency*. In: Social Work, 1994, nr. 39(6), p. 677-685.
3. Fischer J.L., Spann L., Crawford D. *Measuring Codependency*. In: Alcoholism Treatment Quarterly, 1991, nr. 8(1), p. 87-99.
4. Harkness D. *To have and to hold: Codependency as a mediator or moderator of the relationship between substance abuse in the family of origin and adult-offspring medical problems*. In: Journal of Psychoactive Drugs, 2003, nr. 35, p. 261-270.
5. Hughes-Hammer C., Martsolf D.S., Zeller R.A. *Depression and codependency in women*. In: Archives of Psychiatric Nursing, 1998, nr. 12, p. 326-334.
6. Lancer Darlene (2014). *Conquering Shame and Codependency: 8 Steps to Freeing the True You*. Minnesota: Hazelden, p. 63-65.
7. Loughhead T.A., Kelly K., Voigt S.B. *Group counseling for codependence*. In: Alcoholism Treatment Quarterly, 1995, nr. 13, p. 51-61.
8. Morgan J.P. Jr. *What is codependency?* In: Journal of Clinical Psychology, 1991, nr. 47, p. 720-729.
9. Wright P.H., Wright K.D. *Codependency: Addictive love, adjustive relating or both?* In: Contemporary Family Therapy, 1991, nr. 13, p. 435.

Maria Rotaru, doctorandă,
Catedra Psihiatrie, Narcologie și Psihologie Medicală,
IP USMF Nicolae Testemițanu,
tel. 068680980,
e-mail: r.marcela82@yahoo.com